

Zuivelsector zet verdere stappen naar duurzaamheid

Twee weken geleden werden tijdens een webinar rond duurzame melkveehouderij van VLAM de nieuwste cijfers van de duurzaamheidsmonitor bekendgemaakt, die sedert vorig jaar gecoördineerd wordt door MilkBE. Die brancheorganisatie voor zuivel werd vorig jaar opgericht door Boerenbond, ABS en de Fédération Wallonne de l'Agriculture samen met de Belgische Confederatie van de Zuivelindustrie (BCZ). Renaat Debergh van BCZ mocht als voorzitter van de werkgroep Duurzaamheid van MilkBE de recentste evoluties toelichten.

Patrick Dieleman

Al sedert 2012 vond er overleg plaats tussen de landbouworganisaties en de zuivelindustrie om de duurzaamheidsinspanningen van de zuivelsector in kaart te brengen en de melkveehouders te sensibiliseren rond duurzaamheid.

Duurzaamheidsmonitor

Het monitoren startte begin 2014. De duurzaamheidsmonitor richt zich op 3 aspecten, met name melkproductie, transport naar de zuivelfabriek en de verwerking. Wat het transport betreft wordt er in vergelijking met 2006 14%

minder afstand afgelegd per 1000 liter melk en daalde het brandstofverbruik met 22%. In de zuivelfabrieken wordt er in vergelijking met 10 jaar geleden 28% minder energie en 30% minder water verbruikt en 37% minder CO₂ geproduceerd. En ook de melkveehouderij zet substantiële stappen vooruit. "We willen melkveehouders sensibiliseren en warm maken voor acties die de duurzaamheid verbeteren", vertelt Debergh, "en we hebben gekozen voor een vrijwillige aanpak. Uiteindelijk hebben we 97% van de melkveehouders over de streep gekregen om een of meerdere duurzaamheidsinitiatieven toe te passen." De duurzaamheidsmonitor hangt vast aan de driejaarlijkse audit voor IKM. De eerste ronde ►

Van de week

ging door in de periode 2014-2016, de tweede tussen 2017 en 2019 en ondertussen loopt de derde ronde. Aanvankelijk werden 35 mogelijke duurzaamheidsinitiatieven bekeken, vanaf de derde ronde zijn er dat 42. De bedrijven met een audit in 2014 werden opnieuw bezocht in 2017 en in 2020. Tussen 2014 en 2017 is het gemiddelde aantal initiatieven gestegen van 9,4 (op 35) naar 13,8. Dat is een stijging met bijna 50%. De voorlopige cijfers van 2020 (gemiddeld 19,9 initiatieven op 42) wijzen op een verdubbeling sedert de start. Hieronder beperken we ons tot de evoluties bij de bedrijven die voor het eerst gemonitord werden in 2016. De evolutie bij de bedrijven die gemonitord werden in 2014 en 2015 is vergelijkbaar.

97% heeft een of meerdere duurzaamheidsacties.

Dierenwelzijn en gezondheid gaan vooruit

In het kader van het symposium focuste Debergh op de cijfers rond dierenwelzijn en -gezondheid. Bij de audit in 2016 beschikte 55% van de geauditteerde bedrijven over een vrije loopstal met voldoende ruimte, lucht en licht. In 2019 was dat al 71%. De actie 'vachtverzorging' (koeien scheren of een koeborstel installeren) steeg tussen 2016 en 2019 van 55 naar 69%. In 2016 konden de koeien op 63% van de bedrijven rusten op een voldoende ruim, hygiënisch en comfortabel ligbed, 3 jaar later was dat al op 86% van de bedrijven. "De cijfers met betrekking tot langleeftbaarheid (gemiddelde levensduur van de koeien > 6 jaar) en lage

vervanging liggen wat moeilijker, omdat jonge dieren doorgaans een hogere productiviteit hebben. Maar ik denk dat we dit criterium toch op de kaart hebben gezet bij de melkveebedrijven." De cijfers voor deze actie evolueerden van 36% in 2016 naar 50%. Ook op het vlak van dierengezondheid boekt de melkveesector vooruitgang. In 2016 kon 78% van de bedrijven positief antwoorden op de vraag of ze een contract hadden met een vaste dierenarts, in 2017 was dat al 83%. Bij de audits in 2016 beschikte 13% van de bedrijven over een plan voor antibiotica-reductie, in 2017 was dat al 28%. Om insleep van ziekten te vermijden werkte in 2016 51% van de bedrijven met een aankoopprotocol (DGZ) of ze kochten totaal geen dieren extern aan. Drie jaar later was dat al 67%. De actieve participatie ter bestrijding van dierziekten steeg van 78% van de audits in 2016 naar 91% in 2019. In het symposium werden ook enkele cijfers van andere duurzaamheidscriteria getoond. In de audits van 2019 produceerde 37% van de bedrijven zelf duurzame energie, 61% voederde nevenstromen, 44% gebruikte alternatieve waterbronnen en 28% zaaide vlinderbloemigen. Een criterium voor het gebruik van lokaal geproduceerd ruwvoer is de aankoop van droog

krachtvoeder. In 2019 stelde men in 54% van de audits vast dat minder dan 220 kg krachtvoeder per 1000 liter melk extern werd aangekocht. Debergh ziet ook nog een aantal werkpunten. Slechts 27% van de bedrijven nam in samenwerking met de overheid of een natuurvereniging maatregelen om de biodiversiteit te bevorderen (akkerranden, weidevogels, lokale rassen ...). Maar er zit een lichte stijging in. Slechts 7% liet een energiescan uitvoeren en 12% van de deelnemende bedrijven hergebruikt water voor het reinigen of heeft een waterzuivering.

Upgrade duurzaamheidsmonitor

Binnen MilkBE wordt ook gewerkt om tot een aantal jaarlijkse cijfers te komen voor ieder bedrijf, door tussen de audits voor IKM door – mits het akkoord van de melkveehouder – een aantal jaarlijkse data zoals AB-gebruik, vervanging en langleeftbaarheid binnen te halen uit allerlei databases. Debergh kondigde ook aan dat de 7 bestaande domeinen (dierengezondheid en -welzijn, energie, natuur & milieu, dierenvoeding, water & bodem en sociale & economische duurzaamheid) worden uitgebreid met het domein 'klimaat'. "Daardoor zal het aantal duurzaamheidsinitiatieven uitbreiden van 42

naar 50. Onder het nieuwe domein klimaat zullen we naast blijvend grasland, koolstofvoetafdruk en lokale mestverwerking ook een aantal methaanreducerende maatregelen zoals voederadditieven en bedrijfsmanagement opnemen.”

Door MilkBE worden we ook formeel als gesprekspartner erkend door de overheden.

En Boerenbond?

“Het is belangrijk om die werkpunten in hun perspectief te zien”, reageert Roel Vaes, adviseur Rundvee op de Studiedienst. “Ik vind die 27% voor biodiversiteitsacties op zich niet slecht. Je mag niet vergeten dat sommige van die beheerovereenkomsten gebiedsgericht zijn en dus niet door iedere melkveehouder kunnen afgesloten worden. Maar we moeten niet blind zijn, een aantal zaken kunnen zeker nog verbeteren, bijvoorbeeld die energiescans. Ondertussen wekt zowat 70% van de boeren hernieuwbare energie op via zonnepanelen of pocketvergisting, maar er kan zeker nog meer aandacht geschonken worden aan het energieverbruik. Wat watergebruik betreft, zien we dat de meesten tegenwoordig wel een of andere opslag hebben om water te hergebruiken. Dat maakt zelfs deel uit van nieuwe vergunningen. We gaan daar zeker nog stappen in vooruitzetten, maar meestal zal dit gebeuren als er nieuw gebouwd wordt.” Roel bevestigt dat er nog enkele voeder-, bedrijfs- en managementmaatregelen aankomen ten gevolge van het klimaatconvenant. “We zijn nu vooral aan het bekijken hoe we die gegevens vlot uitgewisseld krijgen. We proberen dat geregeld te krijgen via DjustConnect (Vlaanderen) en Wallesmart

(Wallonië), maar dat neemt wat tijd in beslag. Een aantal zaken liggen gevoelig, zoals de individuele gegevens over langleeftbaarheid en kalversterfte. Daarom hebben we gesteld dat men die bij de communicatie in een juist perspectief moet stellen. Hierover zullen duidelijke afspraken gemaakt worden. Langleeftbaarheid hangt bijvoorbeeld samen met je vervangingsbeleid. We hebben ook gevraagd om dat met meerjarige gemiddelden te bekijken, want je kan toevallig eens een jaar pech hebben.”

MilkBE

Op de vraag of Boerenbond tevreden is over MilkBE reageert Roel dat we al een lange traditie van interprofessioneel overleg in de zuivel hadden. “Het voordeel van MilkBE is dat enkele van de vroegere ad-hocwerkgroepen daar nu onder werken, waardoor ze in een duidelijkere structuur zitten. De brancheorganisatie wordt ook formeel erkend door de overheden, zowel nationaal als Europees. Dat maakt dat we met een consensus tussen melkveehouders en de zuivelindustrie meer gehoor vinden bij hen. Tijdens de lockdown dit voorjaar liet het ons toe om wat korter op de bal te spelen. We hebben bijvoorbeeld de kans gekregen om kennis te nemen van de noodprotocollen voor het garanderen van de melkophaling, indien zuivelfabrieken zouden uitvallen, en om er opmerkingen op te maken. Daarnaast hebben we met MilkBE ook de uitbreiding van de tegemoetkoming bij botulisme kunnen realiseren.” ■

De zuivelindustrie gebruikt de duurzaamheidsmonitor ter ondersteuning van de afzet.

Roel Vaes

adviseur Rundvee, Studiedienst
roel.vaes@boerenbond.be

Duurzaam met realisme

We hebben van in het begin gesteld dat dat de duurzaamheidsbarometer een monitor is, en dus geen verplichtingen meebrengt voor de boeren. En dat moet zo blijven. Aan de evolutie van de cijfers merk je dat er in de loop van de jaren meer inspanningen gedaan worden, wat positief is. De zuivelindustrie gebruikt die monitor ook ter ondersteuning van hun afzet, om aan te geven welke inspanningen worden geleverd rond een aantal thema's. We hebben al dikwijls gesteld dat ze nog wat te weinig communiceren naar hun boeren waarom die monitor zo belangrijk is voor hun afzet.

Daarom houden we vast aan die monitor en moeten we af en toe durven discussiëren over aanpassingen. Het verduurzamen is continu in evolutie, je kan niet blijven stilstaan. De monitor moet relevant blijven, ook al is dit niet evident in een internationale context waarbij een aantal bedrijven private systemen hebben. Dit zijn niet altijd gemakkelijke discussies. Uiteraard hebben onze boeren schrik dat een aantal dingen op termijn verplicht worden, met weinig meerwaarde in de melkprijs. Ik vind het zeker een voordeel dat we daarover gestructureerd kunnen discussiëren en op die manier wat realisme kunnen brengen in de duurzaamheidsmaatregelen.